

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
“БАРКАМОЛ АВЛОД” РЕСПУБЛИКА БОЛАЛАР
БАДИЙ ИЖОДИЁТ МАРКАЗИ

**“Фото дизайн” тўғараги
ўқув дастури**

(қайта ишланган ва такомиллаштирилган)

ТОШКЕНТ-2012

Муаллиф:

С. Нишонов – “Баркамол авлод” Республика болалар бадий ижодиёт маркази тўгарак раҳбари

Тақризчи:

Н.Шомансурова - “Баркамол авлод” Республика болалар бадий ижодиёт маркази директор ўринбосари

Ф.Зиятов - “Баркамол авлод” Республика болалар бадий ижодиёт маркази услубчиси

У.Ражабов - “Баркамол авлод” Республика болалар бадий ижодиёт маркази шўба раҳбари

Ушбу ўқув дастури Республика Таълим маркази ҳузуридаги Маънавий-маърифий йўналишдаги Илмий методик кенгашининг 2012 йил 30 августдаги 7-сонли йиғилиш қарори билан фойдаланишга тавсия этилган.

КИРИШ

Тўғарак фаолиятининг мақсади -Ўқувчи-ёшларни тўғаракка узулуксиз жалб қилишни таъминлаш, машғулотларни замон талаблари даражасида ташкиллаштириш, ўқувчи-ёшларни фойдали ва мазмунли меҳнатга ҳамда эркин фикрлашга ўргатиш, қобилиятларини ўстириш

Тўғаракнинг вазифаси –ўқувчи-ёшларни фото йўналиши тарихи билан таништириш, фотоаппаратлар ёрдамида турли манзараларни тасвирга олиш, янги русумдаги фотоаппаратуралар ва суратга олиш жараёни, суратга олиш қоидаларини амалиётга тадбиқ қилиш, техник жиҳозлардан фойдаланиш, фото дизайн тўғрисида тушунча бериш, тасвирлар ва уларнинг ўзаро уйғунлигини, махсус дастурлар асосида турли фотолар дизайнларни яратиш кўникмасини шакллантириш ва малака ҳосил қилишдан иборат.

Тўғаракка етарли жисмоний саломатликка эга бўлган 10 ёшдан 16 ёшгача бўлган ўқувчилар қабул қилинади.

“Фото дизайн” тўғараги ўқув дастури бир ўқув йилига мўлжалланган.

Мазкур ўқув дастури Халқ таълими вазирлигининг 2011 йил 31 мартдаги 69-сонли буйруғи билан тасдиқланган Мактабдан ташқари таълимга қўйилган давлат талаблари асосида қайта ишланиб такомиллаштирилди.

Ушбу тўғарак ўқув дастурида кўрсатилган ўқув режаларга ҳудуднинг ва тўғаракларга жалб қилинган болаларнинг ёш хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда тўғарак раҳбарлари томонидан 25 фоизгача ўзгартиришлар киритилиши мумкин.

Тўғарак аъзолари билимига қуйиладиган Давлат талаблари

Тўғарак аъзолари қуйидагиларни билишлари лозим:

фото ва дизайн тўғрисида тушунчага эга бўлиш;

фото турлари ва уларнинг ўлчамларини;

фотога дизайн бериш дастури ҳақида;

фотога дизайн бериш тартибини;

“Photoshop график” редакторининг вазифасини;

“Adobe photoshop” дастури менюси ва уларнинг турларини;

“Adobe photoshop” дастури менюси турларини;

“Файл” менюси буйруқларини;

“Правка” менюси буйруқларини;

“Изображения” менюси буйруқларини;

“Слой” менюси таркибидаги кўшимча буйруқларни;

“Выделить” менюси буйруқларини;

“Вид” менюси тузилишини;

“Окно” менюси буйруқларини;

ахборотлар дарчасини активлаштириш тартибини;

дастурдаги “Панел инструментов” тузилишини;

тўғри туртбурчак ва доира шаклидаги майдонларини белгилаш тартибини;

тасвирдаги турли шаклдаги объектларни белгилаш тартибини:

“Аэрограф” кўшимча функциясини қўллаш тартибини;

“Ластик”, “Карандаш” функцияларини қўллаш тартибини;

“Размывка”, “Резкость”, “Палец” функцияларини қўллаш тартибини;

“Осветитель”, “Заменитель”, “Губка”лардан фойдаланиш тартибини;

“Перо” функциясини қўллаш тартибини;

текстни киритиш тартибини;

“Основное цвет”, “Цвет фона”, “Переключение цветов”, “Цвета по умолчанию” кўшимча функцияларини ишлатиш тартибини.

Тўғарак аъзолари қуйидаги кўникмаларга эга бўлишлари лозим:

фотога дизайн бериш;

“Файл” менюси буйруқларидан фойдаланиш;

“Правка” менюси буйруқларидан фойдаланиш;

“Изображения” менюси буйруқларидан фойдаланиш;

“Слой” менюси таркибидаги кўшимча буйруқлардан фойдаланиш;

“Выделит” менюси буйруқларидан фойдаланиш;

“Вид” менюсидан фойдаланиш;

“Окно” менюсидан фойдаланиш;

ахборотлар дарчасини активлаштириш;

дастурдаги “Панел инструментов”дан фойдаланиш;

тўғри туртбурчак ва доира шаклидаги майдонларини белгилаш;

тасвирдаги турли шаклдаги объектларни белгилаш;

“Аэрограф” кўшимча функциясини қўллаш;

“Ластик”, “Карандаш” функцияларини қўллаш;

“Размывка”, “Резкость”, “Палец” функцияларини қўллаш;

“Осветитель”, “Заменитель”, “Губка”лардан фойдаланиш;

“Перо” функциясини қўллаш;

“Основное цвет”, “Цвет фона”, “Переключение цветов”, “Цвета по умолчанию” кўшимча функцияларини ишлатиш.

Тўғарак аъзолари қуйидаги малакаларни эгаллашлари лозим:

“Стандартное окно”, экранни иш жараёнига мослаб созлаш;

тасвир форматларидан фойдаланиш;

ранглар билан ишлаш;

катламлар билан ишлаш;

матнлар билан ишлаш;

“Action” дарчаси билан ишлаш;

“History” дарчаси билан ишлаш;

янги тасвир, дубликат очиш ва тасвирни доимий хотирага жойлаштириш;

фильтрлар билан ишлаш;

фотоларга фон ва рамкалар тайёрлаш;
эски расмларни қайта тиклаш;
турли ўлчамдаги ва кўринишдаги расмларга дизайн бериш;
фотоларга турли хил манзараларни уйғунлаштириб дизайн бериш;
“Adobe photoshop” дастурини ишлатиш.

“ФОТО ДИЗАЙН” ТЎГАРАГИНИНГ ЎҚУВ РЕЖАСИ

№	Мавзулар	Назарий соат	Амалий соат	Жами соат
1	Кириш	3		3
2	“Photoshop график” редактори	1	2	3
3	“Adobe Photoshop” дастури менюси	1	2	3
4	“Файл” менюси	1	5	6
5	“Правка” менюси	2	7	9
6	“Изображения” менюси	2	7	9
7	“Слой” менюси	2	7	9
8	“Выделит” менюси	2	7	9
9	“Вид” менюси	2	7	9
10	“Окно” менюси	2	7	9
11	“Панел инструментов” билан ишлаш	2	4	6
12	“Инструмент прямоугольник” билан ишлаш	2	7	9
13	“Кадрирование” билан ишлаш	1	2	3
14	“Перемещение” билан ишлаш	1	2	3
15	“Лассо” билан ишлаш	1	2	3
16	“Волшебная палочка” билан ишлаш	1	5	6
17	“Аэрограф” билан ишлаш	1	2	3
18	“Кисть” ва “Штамп”лар билан ишлаш	1	5	6
19	“Ластик”, “Карандаш”лар билан ишлаш	1	2	3
20	“Линия” билан ишлаш	1	5	6
21	“Размывка”, “Резкость”, “Палец”лар билан ишлаш	1	2	3
22	“Осветитель”, “Заменитель”, “Тубка”лар билан ишлаш	1	2	3
23	“Перо” билан ишлаш	1	2	3
24	“Текст” билан ишлаш	1	5	6
25	“Градиент”, “Ковш” билан ишлаш	1	2	3
26	“Пипетка”, “Выборка цветов”, “Рука”,	1	2	3

	“Масштаб”лар билан ишлаш			
27	“Основной цвет”, “Цвет фона”, Переключение цветов”, “Цвета по умолчанию”лар билан ишлаш	1	2	3
28	“Марширующие муравьи”, “Быстрая маска”, “Стандартное окно”, “Экран”лар билан ишлаш	1	2	3
29	Тасвир форматлари	1	5	6
30	Ранглар билан ишлаш	1	5	6
31	Қатламлар билан ишлаш	1	5	6
32	Матнлар билан ишлаш	1	5	6
33	“Action” дарчаси билан ишлаш	1	5	6
34	“History” дарчаси билан ишлаш	1	2	3
35	Янги тасвир, дубликат очиш ва тасвирни доимий хотирага жойлаштириш.	1	5	6
36	Филтрлар билан ишлаш	2	7	9
37	Визитка тайёрлаш		6	6
38	Фотоларга фон ва рамкалар тайёрлаш		9	9
39	Эски расмларни қайта тиклаш		9	9
	жами	61	155	216

1. Кириш

Фото дизайн тўғараги мақсад ва вазифалари. Тўғарак машғулоти жараёнида амал қилинадиган техника хавфсизлиги қоидалари.

2. “Photoshop график” редактори

“Photoshop график” редактори тушунчаси ва унинг вазифаси.

Амалий машғулот: Windows муҳитида ишловчи компьютерлар. “Photoshop график” редактори-электрон кўринишдаги фото тасвирларни таҳрир қилувчи дастур. Фотосуратларга қўшимча киритиш, доғларни ўчириш ва эски расмларни қайта ишлаш ва тиклаш. Расмларга матн киритиш, қўшимча махсус эффектлар билан бойитиш.

3. “Adobe Photoshop” дастури менюси

“Adobe Photoshop” дастури менюси бандлари. Ҳар бир меню таркибида очиладиган меню бандлари.

Амалий машғулот: “Adobe Photoshop” дастури менюси бандларидан мустақил фойдаланиш.

4. “Файл” менюси

“Файл” менюси ва ундаги буйруқлар.

Амалий машғулот: “Файл” менюсидаги буйруқлардан мустақил фойдаланиш.

5. “Правка” менюси

“Правка” менюси ва ундаги буйруқлар.

Амалий машғулот: “Правка” менюси буйруқлардан мустақил фойдаланиш.

6. “Изображения” менюси

“Изображения” менюси ва ундаги буйруқлар.

Амалий машғулот: “Изображения” менюси буйруқлардан мустақил фойдаланиш.

7. “Слой” менюси

“Слой” менюси ва унинг таркибидаги кўшимча буйруқлар.

Амалий машғулот: “Слой” менюси буйруқлардан мустақил фойдаланиш.

8. “Выделит” менюси

“Выделит” менюси ва ундаги буйруқлар.

Амалий машғулот: “Выделит” менюси буйруқлардан мустақил фойдаланиш.

9. “Вид” менюси

“Вид” менюси ва ундаги буйруқлар.

Амалий машғулот: “Вид” менюси буйруқларидан мустақил фойдаланиш.

10 “Окно” менюси

“Окно” менюси ва унинг буйруқлари.

Амалий машғулот: “Окно” менюси буйруқлардан мустақил фойдаланиш.

11. “Панел инструментов” билан ишлаш

Adobe Photoshop дастури “Панел инструментов” даги мавжуд асбоблар ва уларнинг функциялари.

Амалий машгулот: “Панел инструментов” даги мавжуд асбоблар ва уларнинг функцияларини ўзлаштириш.

12. “Инструмент прямоугольник” билан ишлаш

Тўғри тўртбурчак шаклидаги майдонни белгилаб олиш. “Строка пикселей” ва “Столбец пикселей” функциялари.

Амалий машгулот. Тўғри тўртбурчак шаклидаги майдонни белгилаб олиш. “Строка пикселей” ва “Столбец пикселей” функциялари билан ишлаш.

13 . “Кадрирование” билан ишлаш

Тасвир четларини ва кераксиз қисмларини кесиб ташлаш тартиби.

Амалий машгулот: Тасвир четларини ва кераксиз қисмларини кесиб ташлашда “Кадрирование” функциялари билан ишлаш.

14. “Перемещение” билан ишлаш

“Перемещение” буйруғини бажарадиган бошқа функциялар.

Амалий машгулот. Белгиланган майдонни ёки қатламни силжитиш ва кесиб олиш.

15. “Лассо” билан ишлаш

Лассо ва унинг турлари. Тасвирдаги турли шаклдаги объектларни белгилаш. “Многоугольное лассо” ва “Магнитное лассо”лар ва уларнинг функциялари.

Амалий машгулот: Лассо, “Многоугольное лассо” ва “Магнитное лассо”ларда мустақил ишлай олиш.

16. “Волшебная палочка” билан ишлаш

“Волшебная палочка”нинг функцияси.

Амалий машгулот: “Волшебная палочка” билан мустақил ишлаш.

17. “Аэрограф” билан ишлаш

“Аэрограф” функцияси орқали тасвирни бўйлаб тартиби. Сиёҳни тасвир бўйлаб ёйилиб кетиш эффекти. Бўёқнинг тасвир бўйлаб оқиши. Аэрографни активлаштириш.

Амалий машгулот: “Аэрограф” билан мустақил ишлаш.

18. “Кист” ва “Штамп”

“Кист” ва “Штамп” тушунчаси ва уларнинг функциялари.

Амалий машғулот: “Кист” ва “Штамп” билан мустақил ишлаш. Тасвирни бўяш. Тасвирдаги кичик бир бўлак нусхасини кўчириш. Нуксонларни, доғларни йўқотиш ва эски расмларни тиклаш. Тасвирга киритилган сўнги ўзгартиришларни бекор қилиш.

19. “Ластик”, “Карандаш”да ишлаш

“Ластик”дан тасвирни ўчиришда фойдаланиш. “Карандаш”дан турли чизиқларни чизишда фойдаланиш тартиби.

Амалий машғулот: “Ластик” ва “Карандаш”дан мустақил фойдаланиш.

20. “Линия” билан ишлаш

Тўғри чизиқларни чизишда “Линия” дан фойдаланиш тартиби.

Амалий машғулот: “Линия” дан мустақил фойдаланиш.

21. “Размывка”, “Резкость”, “Палец”лар билан ишлаш

Тасвирдаги ёрқинликни назорат қилиш. Тасвирдаги ранглар чайқалтириб, тасвирдаги объектлар ўртасидаги чегараларни бир-бирига кўшиш тартиби.

Амалий машғулот: “Размывка”, “Резкость”, “Палец”лар билан мустақил ишлаш.

22. “Осветитель”, “Заменитель” ва “Губка”лар ёрдамида ишлаш

Пикселлардаги рангларни ёрқинлаштириш, хиралаштириш. Тасвирнинг ўзида ҳаракатлантирилганда пикселлардаги ранглар туси. “Губка”дан фойдаланиш тартиби.

Амалий машғулот: “Осветитель”, “Заменитель” ва “Губка”лар билан мустақил ишлаш.

23. “Перо” билан ишлаш

“Перо” турлари. “Магнитное перо”, “Произвольное перо. “Вставить точку”, “Удалить точку” буйруқлари. “Непосредственное выделение, “Преобразовать точку” буйруқлари билан ишлаш қоидалари.

Амалий машғулот: “Вставить точку”, “Удалить точку”, “Непосредственное выделение, “Преобразовать точку” буйруқлари билан ишлаш.

24. “Текст” билан ишлаш

Тасвирга турли матнларни киритиш тартиби. Ҳарф ўлчами, тури, ранги ва бошқа ўлчамлари. “Текст–маска”, “Вертикальный текст”, “Вертикальный текст-маска” ва “Изменить” вазифалари ва улар билан ишлаш қоидалари.

Амалий машғулот: Тасвирга турли матнларни мустақил киритиш. “Текст–маска”, “Вертикальный текст”, “Вертикальный текст-маска” ва “Изменить” билан ишлаш.

25. “Градиент”, “Ковш”лар билан ишлаш

“Градиент”. Тасвирдаги белгиланган майдонда ранглар комбинацияси. Асосий рангнинг тасвир фонига сизиб ўтиш эффекти. “Ковш”. Тасвирни ёки тасвирдаги ажратиб олинган ҳудудни бўяш тартиби.

Амалий машғулот: Дастурдаги “Градиент”, “Ковш” асбоби билан мустақил ишлаш.

26. “Пипетка”, “Выборка цветов”, “Рука”, “Масштаб” функциялари билан ишлаш

“Пипетка”. Асосий ёки тасвир фони рангини ўзгартириш тартиби. “Выборка цветов” билан ишлаш тартиби. “Рука”. Тасвирнинг қўзга ташланмай турган қисмлари билан ишлаш тартиби. “Описания масштабирований” ойнаси.

Амалий машғулот: “Пипетка”, “Выборка цветов”, “Рука”, “Масштаб” “Пипетка”, “Выборка цветов”. “Рука”, “Описания масштабирований” ойнаси билан мустақил ишлаш.

27. “Асосий ранг”, “Ранг фони”, “Рангларни белгилаш”, “Цвет по умолчанию”ойналари билан ишлаш

Асосий ранг (Основное цвет), Керакли ранг танлаш. Ранг фони (Цвет фона). “Колор пиксер” Тасвир фонининг рангини аниқлаш.

Амалий машғулот: “Основное цвет”, “Цвет фона”, “Переключение цветов”, “Цвет по умолчанию” “Основное цвет. “Цвет фона”, “Колор пиксер” ойналари билан мустақил ишлаш.

28. “Марширующие муравьи”, “Быстрая маска”, “Стандартное окно”, “Экран” лар билан ишлаш

“Марширующие муравьи”. Тез ниқоблаш ҳолати. Экранда белгилаш чегаралари. Чумолилар ҳаракатини эслатувчи пунктир чизик.

“Быстрая маска”, “Кист” ойнаси ёрдамида ниқобга ишлов бериш. Қора ранг билан тасвирни ниқоблаш. Оқ ранг билан тасвир ранги, ниқобини ўчириш.

“Стандартное окно”- ойнаси. “Польный экран с меню” – ойнаси. “Польный экранный режим. “По размерам экрана” буйруғи.

Тасвир катталиклари.

Амалий машғулот: Юқоридаги буйруқлар билан мустақил ишлаш.

29. Тасвир форматлари

Adobe Photoshop дастури форматлари. BMP. JPEG. TIFF. GIF

Амалий машғулот: BMP. JPEG. TIFF. GIF форматлари билан мустақил ишлаш.

30. Ранглар билан ишлаш

Асбоблар панелида ранглар билан ишлаш. “Основной цвет”. “Цвет фона. “Переключение цветов. “Стандартный цвет” ойналари билан ишлаш.

RGB. CMYK ранглар мажмуи вазифалари.

Амалий машғулот: “Основной цвет”. “Цвет фона. “Переключение цветов. “Стандартный цвет” ойналари ва RGB, CMYK ранглар мажмуи билан ишлаш.

31. Қатлам (слой)лар билан ишлаш

Қатламлар. Қатламларнинг ўрнини алмаштириш ёки вақтинча ўчириб қўйиш.

Амалий машғулот: Қатлам (слой)лар билан мустақил ишлаш.

32. Матнлар билан ишлаш

Тасвирлар устига матнларни киритиш. “Текст” ойнаси. “Маск матни”, “Вертикаль матн” ойналари

“Навигатор” дарчаси. Тасвир ўлчамларини ўзгартириш ва тасвирни бошқариш.

Амалий машғулот: Матнлар билан ишлаш маҳорати.

33. “Action” дарчаси билан ишлаш

“Action” дарчаси. Adobe Photoshop дастурида ишлашда “Action” дарчасининг аҳамияти.

Амалий машғулот: “Action” дарчаси билан мустақил ишлаш.

34. “History” дарчаси билан ишлаш

“History” дарчаси ва унинг вазифалари.

Амалий машғулот: “History” дарчаси билан мустақил ишлаш.

35. Янги тасвир, дубликат очиш ва тасвирни доимий хотирага жойлаштириш

Янги тасвир, дубликат очиш ва тасвирни доимий хотирага жойлаштириш тартиби.

Амалий машғулот: Янги тасвир, дубликат очиш ва тасвирни доимий хотирага жойлаштириш ишларини мустақил бажариш.

36. Фильтрлар билан ишлаш

Тасвирни қўшимча эффектлар билан бойитиш. “Фильтр” буйруғи. Фильтрлардан фойдаланиш. Кўп қўлланиладиган фильтрлар тавсифи.

Амалий машғулот: “Фильтр” буйруғи, фильтрлардан мустақил фойдаланиш.

37. Визитка тайёрлаш

Амалий машғулот: Визитка тайёрлаш.

38. Фотоларга фон ва рамкалар тайёрлаш

Амалий машғулот: Фотоларга фон ва рамкалар тайёрлаш.

39. Эски расмларни қайта тиклаш

Амалий машғулот: Эски расмларни қайта тиклаш.

Фойдаланилган адабиётлар

1. И.А.Каримовнинг “Юксак маънавият енгилмас куч” асари.
2. Халқ таълими вазирлигининг 2011 йил 31 мартдаги 69-сонли буйруғи билан тасдиқланган Мактабдан ташқари таълимга қўйиладиган Давлат талаблари.

Электрон манбалар:

3. “Ziyonet”.uz
4. Barkamol.uz